

عدد ۲۷ : (برنجی سنه) شعبان المعظم ۱۱ : ۱۳۱۷ . پنجشنبه ۱۳۱۵ : ۲ : ۱۴ : ۱۸۹۹ (برنجی جلد)

امور اداره و تحریریه سنه متعلق خصوصیات  
ایچون توفیق افندی به مراجعت اولنور.

در سعادت و ولایات شاهانه ایچون بر  
سنه لك آئونه سی بکرمی بش غروشدور.  
آئونه اجرتی برینه پوسته پولی قبول  
ایدیایر . سرکاری شمعدنك باب عالی  
جاده سنده عطارد بورغاکی افندیك  
دکایدور .

مجموعه ادبیه  
۱۷ ۱۳ A.D

امور اداره و تحریریه سنه سلائیکی  
توفیق افندی نظارت ایدر .

ادبیات ، فنون و معارف و مطایبات  
ادبیه و شئون معارف و ترقیدن بحث  
ایدر . تنویر افکاره خدمت ایلر .

استانبول ایچون نسخه سی : ۱۰ باره یه در . شمعدنك پنجشنبه کونلری نشر اولنور . ولایات شاهانه ایچون نسخه سی : ۲۰ باره یه در .



سى منادى و اقدام لايتامى سايه -  
سند بر کون بزمده يك بيوك ترفيات  
استحصانه موفق اوله جعفر بدبدر .

( انتهى )

شعر

آثار وارده

— مناجات —

تائل الطافك، اولمقدر همیشه مطلب  
فكرى ايضاح ايدر - حقيله - على مشربم  
سائل احسانكم، مشغول ذكر كدر ليم !  
ورد يارب له اذار ايتكم هر روز وشم  
« يوقى ؟ برلييك يارب ! صدهزاران يارب »

فيض الطافك، نيجه ناشادلى دلشاد ايدر،  
خانه قابن، خرابايلرك آباد ايدر .  
چوق حقير ناتوانى قيددن آزاد ايدر .  
بو نيجه دمدر قلبم سندن استمداد ايدر :  
« يوقى ؟ برلييك يارب ! صدهزاران يارب »

ابتلاى حزن ايله اولدم گرفتار ازا  
ايرميور حد ختامه چكديكم درد و بلا  
بولمدي بچاره كوكم سندن اوزكه مشكا  
« يوقى واصل اولميورمى ؟ آه و فريادم سكا :  
يوقى ؟ برلييك يارب ! صدهزاران يارب »

كوش جانه زيور اولدى مژده ( لا تقطعوا )  
سن كفيل رزق ايكن مخلوقه ايتم سرفرو  
ايلرم دلير خوان فضلك اولمق آرزو  
باب لطفكندن ايدر احسانى كوكم جست جو  
« يوقى ؟ برلييك يارب ! صدهزاران يارب »

حال ياسم سينده موج آور افغان اولور  
امتداد ايتدكه افغان، مورث خسران اولور  
آه آشتاكم آرتق سوز بخش جان اولور  
قلبم مرحمت جويانه يارب خوان اولور :  
« يوقى ؟ برلييك يارب ! صدهزاران يارب »

۱۰ تشرين ثاني سنه ۱۳۱۵  
عيتابدين : نورس نيازي

مقاله ادبيه

— ۱ —

تكريره دائر . . .

تكرير، صنایع ادبيه دن معدوددر .  
اقدامده دها زياده وضوح، دها زياده شدت  
و تأثير و برمك ايچون اقتضاسنه كورد .  
شيوه و آهنگ نظر دقدن دور طولنماق  
اوزده، ايكي، اوج، درت و دها زياده  
تكرار ايديان كنه . . . تعبير و يارب فقرهيه  
دينير .

تكرير، دايديرلكي، دلا شوباني  
حصيله : « استفهام، استماره، التقات،  
ايهام و تناسب، ترديد، تدريج، تشبيه،  
تشخيص و انطباع، توريه و تلميح،  
رجوع، سجع، عكس، قطع، مشاكله،  
منقحيت، ندا كي منكره تفوق ايدر .  
تكرير، دلتوازي، دلشكارلى جهتيه :  
نرمين، طرف، نظردا، يا كبره در . . .  
رقيق شوحات، تزيه افكار، نازك حباته  
حلو كه اولور، اولدكه سرايا الحان نسيم  
هار، سرايا و ريقا - ازهار بودميدن  
اقتباس شوق و شغف ايلر . اولدكه :  
زير و بالايه فبرلايدنى سمرنده نظرلر .  
نوخده التفاتلر، بيلم نهدن، بوميل  
احزان روحى محلوب و مسخور ايدر .  
تكرير، نزاهت و علوى سبيله دكيدر كه  
ايشته فضلاء، مزينا بالار، زنكيين  
اقداملرله فيصلداشير، حسبحال ايدر . .  
اونده برحس معنوى، برآن فطرى واركه  
سائر صنایع لفظيه به منعطف ديدملرى  
بتون كماليله كندينه جذب ايليور .

برقاج مثال :

صبا امر، غصون تر  
— كه مرغ عشقه لاهدر . —  
فصيلداشير . سكوت ايدر :  
( بوبر كوزل ترانه در ! ) [۰]

آقار چاغل چاغل اوصو  
— كه باغله روانه در —

مهله باشنده بر قوزو :  
( بوبر كوزل ترانه در ! )

جوبان قوال جالار، اونك  
حياتي شاعرانه در :

كولر يربى نازلانك :  
( بوبر كوزل ترانه در ! )

[۰] معترضه داخله آلتان فقرملر .

تكريرى ابراه ايدر .

اوتر هزار نغمه كر

— كه شوق بي بهانه در —

( اوتر، اوتر، اوتر : )

( بوبر كوزل ترانه در ! )

❦

فقط بوطفل جان ربا

— كه روحدن نشانه در —

كولر كن آغلايور . . . بكا

( بواك كوزل ترانه در ! . . )

[ « بهار ترانه دار . . » ]

❦

قيزلر كلين ايتكمده بوييل هپ قونوقومشو  
هرخانه ده دوكون ذوق و صفاسى سور -  
يوردي :

هرعائله مسعود كورونمكمده . . . فقط شو  
زوجين آرييور قيزلرينك دردينه دارو :  
قيز ( او كسور ييور . او كسور ييور .  
او كسور ييوردي . )

[ « چيركين قيز ! » ]

❦

« لکن (ينه سودا،ينه سودا،ينه سودا) »

( سودا ) يى محيط جمله المار

( سودا ) ده شعلر . .

بودايع . بوكوزل . روح استيناس  
نشيدملردن بشقه آيندمكى منور شعر -  
لردهده، برق انداز مباحث اوله مازى ؟  
مثلا :

« بهارده بر آغاچله كيورسكزه باقار -  
سكركه زمينى زمرد كي جايلر، چنلرله  
مفروش، ( مينه كي ) بارلاق، ( مينه كي )  
نازك جيچكبلرله منقوشدر . »

❦

بر تيه چك اوزرنده قارلمش اولان  
مزارك ايچنه تابوتكى وضع ايتدك . . .  
اوزرينه آتيلان ايكي اوج كورك طوبراق،  
واهمه مده ( بيودي . بيودي ) بر طاغ  
شكنى آلدی . . . اوطاغ ( يوكسلىدى .  
يوكسلىدى ) منهاسه كوز ايريشمدر در حده  
كسب جسامت ايتدى . شكله آرد مزده  
پيدا اولان بوسه حائلى صاندم كه نجيم  
ايتمش ايديتدر .

[ محمود اكرم بك - « بيرايه » ]

❦

« قار ياغيور ! صرصر بيخ افكن،  
مديد نالشار . . اندوهناك غريبولرله هبوب  
ايدبيور، چيرينه چيرينه يوكسلىن . . .  
سقوط ايدن سيمين كلبكلى ( صاوو -  
رييور، صاوور ييور . . ) سواقلر

بياض كلر، بياض قامليارله اورتولمش . . .  
كى نفيس، ناشيده سوزلرده، تكريره  
كوزل بر مثال دكيدر ؟

بعضاً، رقيق، تراشيده الهاماته  
جولانكاه اولان ادبى، حكيمى برائى .  
مثلا، شاعر ذى ارنجبال محمد جلال  
بكك ( زهرا ) سنى آجارسكز . « برقاج  
يا براغى احتوا ايدن شعرلى [۱] تكرار  
تكرار مطالعه ايدرسكز : ايشته سزمه  
اوصحائف آلامى دفعايله اوقونديران و بر  
قاج يرنده تكرار ايديلن :

« يك اوزاق اقلردن شعله فشان  
اولان اختران ضياداره نصب نكاه تفكر  
ايدرك يالكنز . . . يالكنز زهراني دوشو -  
بيوردي . »

كى موجز فقرملردر . لکن، سز بونك  
فرقنده اولمازسكز - يا خود - اوله ماز -  
سكز . . . سز . اوت : سز، يالكنز بر  
نى حس ايدرسكز كه اوده روحكزك  
نشوهر، ياسلر، اضطرابلر آراسنده  
چيرينه ييدر .

❦

تكريره ابراد ايديله حلك امته بك  
چوقدر . ارجله . اديب اييب محمد ايس  
بك اقدينك حقه لك رساله لردن بريته :  
« روز نامه هجران » نامه درج ايتدبر -  
دكاري اثر بر كزيده، سرايا تكريره مثال  
اوله بياير . كوكل، اورادن ده برقاج مثال  
ابراديله مقاله مزى تزيين ايتك ارزو  
ايدردى . فقط، هانكيستى انتخاب  
ايجلى ؟ . . .

❦

كلين مطبوعانده، بعضاً صولمش،  
صارارمش جيچكلمده تصادف ايتمهك  
قابل اوله ميور ! هله، نوهوسان ايدن  
بعضى، وجوده كتيرديكي ازهار ژولیده  
آردنده اكترى، اويله ديكتلر، بالديرانلر  
بولنيور كه الساك، ديكر معطر اشكوفه لريده  
الدين آتيجنى كلبور . مثلا :

چكايكم چله سنك عشقهكله،

صبرمى، نايى محو ايتدى بنم !

كولمز آرتق دل سودا ( افكتم ! )

( بوخير فكرمى برباد ايتدى . )

( اشك چشماني مراد ايتدى )

بن نصل كريبور حزن اولمام .

كل اميد و صالم صولبور .

هرتلاقى صوكى هجران اوليور،

( بوخير فكرمى برباد ايتدى )

[۱] بعضيلرى « شعر » دنيديكي  
زمان مطلقا منظوم و مقفا سوز آكلا -  
يورلر .



(اشك چشماني مزداد ايندي)  
درد هجر كه همان آغليم ،  
بخت ناسازمه لعنت ايدرك ،  
بوکا راضيميسك اي نازلي ملك ؟  
(بوخير فكري بر باد ايندي)  
(اشك چشماني مزداد ايندي)

كبي خاييده منظومه لرده تكرار ايدن ابیات ،  
هيئت مجموعه سي اعتباريله (تكرير)  
دكل ، اولسه اولسه (كثرت تكرار) دركه  
ايكنجي مقاله مزك موضوعي تشكيل  
ايده جكدر .

۱۸ تشرين ثاني ۳۱۵  
۱ . سكوتی

### ايستاستيقي معلوماتی

قيمتدار معدنيات حقنه بعض  
معلومات

اك چوق آلتون والماس حاصل  
ايتمكه مشهور بولان جنوبی آفریقا  
برايی ايدن بری میدان محاربه اولسي  
بعض ارباب نامی قيمتدار معدنيات حقنه  
معلومات تاريخيه جمع و نشر شده - سرق  
ايده جكدر .

ارباب قلمك نيمات واقعه سنه كوره  
التون ، كوش ، الماس و سائر اجبار  
ذی قيمتك اخراجی امرنده عالم انسايت  
درت دوره كجيمشدر . برنجی دوره  
ازمنه قديمه ايله ازمنه متوسطه اي احتوا  
ايدر . بونجی دوره انسايلر قيمتدار  
معدنيات مالکيت خصوصيه بك كری  
ايديلر . حتی اون بشنجی عصر ميلادی  
نهایتده قوجه اوروپا قطعه سنده يالکيز  
برميلار فرائق التون و كوش بولبوردي .  
ايكنجي دوره (فريستوف قولوب)ك  
آمریقا قطعه سي كشفيله باشلايوب اون  
طقورنجی عصر ك اواسطه نيهات  
بوليور . ۱۴۹۳ سنه سندين ۱۸۵۰ سنه سنه  
قدر جريان ايدن مدت طرفنده ۴۷۳۲۰۷۰  
كيلو التون و ۱۴۹۸۷۶۰۷۵۰ كيلو كوش  
اخراج ايدلمشدر كه مقدار مذکور  
التونك قيمتي ۱۶ ميليار ۳۶۷ ميلون فرائق  
و كوشك قيمتي ده ۳۳ ميليار ۲۴۹  
ميلون فرائقدين عبارت بولمشدر .

۱۸۵۰ سنه سندين ۱۸۷۵ سنه سنه قدر  
جریان ايدن يكرمی بش سنه ك مدتده  
بر دوره مخصوصه در . بودورمه ك اك  
زبان شاپان دقت اولان حالی ايكنجي

دورمي تشكيل ايدن ۳۵۸ سنه طرفنده  
اخراج ايدلمش اولان التونلك مقدارجه  
بويكرمی بش سنه طرفنده اخراج اولان  
التونلر مقدارينه مساوی بولمشدر .

في الحقيقه دوره مذكوره ده ۱۶ ميليار  
۴۴۸ ميلون قيمتده ۴،۷۷۵،۶۸۵ كيلو  
التون و ۶ ميليار ۸۹۰ ميلون فرائق  
قيمتده ۳۱،۰۰۳،۸۲۵ كيلو كوش اخراج  
اولمشدر .

درنجی دوره ۱۸۷۵ سنه سندين ۱۸۹۸  
سنه سنه قدر جريان ايدن ۲۳ سنه ك  
زمانی محتويدر . بومدت طرفنده كوش  
اخراجاته فوق العاده وسعت و بريلوب  
۱۸ ميليار ۳۴۸ بيجي ميلون قيمتده  
۸۲،۵۲۹،۶۱۱ كيلو كوش اخراج ايدلمشدر .  
مدت مذكوره ده التون اخراجاته ده اهميت  
و بريلوب ۱۶ ميليار ۴۴۸ بيجي ميلون  
قيمتده ۴،۹۷۵،۶۶۶ كيلو التون اخراج  
ايدلمشدر .

خلاصه آمریقا ك كشفدين بری  
جریان ايدن ۴۰۶ سنه مدت طرفنده  
سينه زمين ۴۹ ميليار ۲۶۴ بيجي  
ميلون دكرنده ۱۴،۳۰۳،۵۶۰ كيلو التون  
و ۱۰۷ ميليار ۷۵۲ ميلون فرائق قيمتده  
۲۶۳،۳۶۰،۱۸۶ كيلو كوش اخراج  
ايدلمشدر .

۱۶ بيجي عصر ميلاديه برسنه طرفنده  
سينه زمين ۸۰ بيجي ۸۰ ميلون قيمتده  
قيمتدار معدنيات اخراج اولور ايدی .  
اون سكرنجی عصر ميلاديه اخراجات  
سنويه ك قيمتي ۱۹۳ ميلون فرائقه ،  
۱۸۰۱ سنه سندين ۱۸۵۰ سنه سنه قدر  
جریان ايدن مدتده ۹۳۰ ميلون ۱۸۷۵  
سنه سندين ۱۸۸۵ سنه سنه قدر جريان  
ايدن مدتده بر ميليار ۹۰ ميلون  
و ۱۸۹۱ سنه سندين ۱۸۹۸ سنه سنه  
قدر جريان ايدن مدت طرفنده ايكي  
ميليار ۱۴۹ ميلون فرائقه بالغ اولمشدر .  
دوره اخيره طرفنده باخصوص  
التون اخراجاتی ترايد ايتمشدر . ۱۸۹۱  
سنه سنه آيجي ۷۰۰ ميلون قيمتده  
التون اخراج ايديلر ايكن ۱۸۹۸ سنه -  
سنه اخراج اولان التونلك قيمتي ۱  
ميليار ۵۰۰ ميلون فرائق بولمشدر .

بوندين سكره التون اخراجاتك  
بر قاندها آرته جي محقق كرونيور .  
ترانسوالده كي التون معدنلری كشف  
ايديله ايجي اون سنه اولديني حالده  
امر اخراجاتی فته موافق بر سورنده  
اجرا ايتك سايه سنه مذکور معدنلردن  
شمدي به قدر وقوع بولان اخراجات ۲

ميلار فرائق تجساوز ايتمشدر . ۱۸۸۸  
سنه سنه ترانسوال معدنلردن ۱۹ ميلون  
فرائق قيمتده التون اخراج ايدلمشكن  
۱۸۹۸ سنه سنه اخراجاتك مقداری  
۳۹۱ ميلون فرائق راده سنه بالغ اولمش .  
بونته ك ايلك التي آينده كي اخراجاته  
۲۳۵ ميلون فرائق تجساوز ايتمش ايكن  
انكلتره ايله ظهور ايدن محاربه بالطبع  
اخراجات واقعه ك تناقصه باعث اوله -  
جكدر .

### سياجيات

غراحي

برطاوونك كيكري نه يبار ايتمش ؟

آمریقا غزنه لری شوكونلرده نيورفده  
محكمة فوق العاده مواجه سنه رؤيت  
ايدلمكه اولان برطلاق دعواندن بحث  
ايدورلر كه حقيقه شمدي به قدر سجل  
محكمة به بوليه ردعواي غريب قيد ايدله -  
مشدر .

بودعواده ادعای طلاق قازين طرفدين  
كليور . مشكيكه باشايجا مدار شكای  
شودر : ۱۸۸۵ سنه سنه نخل ايدله يدين  
بری زوجی طاوف يدكده كيكرك اوزرنده  
برذره ات برافه حق درجه ده بونلری  
كبرر ، بعده بوكيكري آله رق « باقنه ك  
آقاری ! سن اولديكك زمان انشه بويله  
اوله حق سين » ديه يك ماصه سنك  
اوزرنده قوقه اوينادر كي كيكركی  
شورايه بورايه طوغری حرکت ايتديرر  
ايتمش . قازين زوجيك شمدي به قدر  
بومعامله سنه قانالانش ايسه ده بوندين  
سكركه تحمل ايدله ميه چكي جهنله حاكملردن  
طلاقه حكم ايدلمشي طلب ايديور .

آمریقا (آريزونا) ولايتده كان  
(واتون) شهری بلديه رئيسی شهر مذكوره كي  
قازينلره زيرده كي تذكره كي كونلدر مشدر :  
« مادام باقيشقلى بردليقالي اولان  
قاتل (جورج اسميله ي)ك قريبا اجرا  
قلمه حق معامله صليبه سي كورمك  
اوزره محل اعدامه ككيز رجا اوليور .  
مومي اليك روي ۱۸۹۹ سنه سي كانون  
اولك سكرنجی كونی تام ساعت ايكيدده  
تارك جهان اوله جكدر . بومناسيله قنون  
جديده اختراعاندن اولان بعض آلات

موقع تطبيق واجرايه قونيله جكندن  
هر حالده مرقومك آسامی جالب نظر  
برتماننا تشكيل ايدله جكدر .

قونلوده طرطيلارك قيمتي

هر قومك كنديسنه مخصوص برطاقم  
عاداتی اولديني كي ما كولات واطعمه  
خصوصيه ده برجوق اعتيادات غريبه سي  
واردر . مثلا چينيلر قيرلنچ يووانندن  
ياييلان اطعمه سي اك نفيس معلومالدين عد  
ايدرك يسنه جان آزارلر . قونلوه قطعه -  
سنده ايسه اعاليك اك نفيس يمكنی  
بورالرده اك مضر حيوانلدين عد اولوب  
هر سنه ميليار جسي تلف ايديلر طرطيلار  
تشكيل ايديور ايتمش .

طرطيلارك بوسورنله ينلمسي ممكن  
مذكوره ده فوق العاده طزقيمت اولمري  
باعث اولمشدر . اوراده ر آدمك اغاجلرنده  
بولان طرطيللری جقاروب آلق عاداتا  
اور و يارنده كرمه سز آويلق ايتمكه معادلدر .  
خبری اولمشدين طرطيللری آلتان بر  
آدم محكمه به ملراجعه ياطرطيللری استرداد  
ايتك و ياخود انساني آلق خصوصيه  
الزام استعجال ايتيه جك اولورسه حقني  
تحصيلده قصور ايتمش عد اوليور .

### مستحق كين

۱۹۰۰ سر كيشده چين شعبه سي

بارس غزنه لر ينك افاده سنه كوره  
۱۹۰۰ سنه سي سر كيشده انشا ايدلمكه  
اولان چين شعبه سي ختام بولديني زمان  
حقيقه سركيك اك نظريبا اقسامندن  
معدود اوله حق ايتمش .

چين ممالك جسيمه سنك باي نختي  
اولان (يكن) شهرنده صنعت معماریه  
چينك اك مهم اثری اولق اوزره نه قدر  
اينه وار ايسه بونلر برر تمثالی مذکور  
شعبه ده موجود بوللقدن بشقه برده  
چين نيائوسي ، چين لوقطه سي ، چين  
حكيم مشهوری (قولني جيوس) نامه  
انشا ايدلمش اولان معبدك چينلدين يلمش  
جسيم قبوسك برتمثالی بولله جق ايتمش .  
چين لوقطه سنه يكلر هب چينلی  
آشچيلر طرفدين چين اصولده ترتيب